КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

ЦЕНТР ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

МІСТА ШАХТАРСЬКА

Автор: керівник творчого об'єднання «Майстерня»

Сіберт Олена Олексіївна

Методична розробка : «Причини насильства над дітьми в суспільстві, виявлення шляхів його подолання»

м.Шахтарське 2026

Вступ.

«Сексуальна експлуатація та сексуальне насильство щодо дітей досі залишається трагічною реальністю сьогодення. Вони є серйознимпорушенням прав дитини та мають довготривалі і руйнівні наслідки на все життя. Безліч подій можуть негативно впливати на психіку людини. Природні та техногенні катастрофи, військові конфлікти, злочинність, терор, етнічні та соціальні зіткнення, політичний тиск та побутові порушення загальнолюдських прав служать сталими показниками насильства, що стимулюються, у свою чергу, засобами культури і масової інформації. Насильство давно стало правилом життя, а інститути суспільства, в тому числі і владні, не тільки не пригнічують насильство, а й як це не парадоксально, часто самі до нього вдаються. Такі події носять глобальний характер, їх наслідки зачіпають безліч людей, в числі яких діти. Для попередження ситуацій насильства вкрай важливо відкрито обговорювати проблему, здійснювати просвітницьку діяльність серед батьків та дітей».
Мета роботи.

Підвищення рівня обізнаності щодо даної проблеми, консолідації суспільства для захисту дітей та протидії цьому ганебному явищу. Даний варіант творчого доробку щодо формування у дітей та молоді нетерпимого ставлення до насильницьких моделей поведінки, небайдужого ставлення до постраждалих осіб, усвідомлення насильства як порушення прав людини призначається для усіх фахівців, які працюють з дітьми та молоддю.

Основна частина.

Інформаційно-просвітницька робота щодо захисту від сексуального насильства та сексуальної експлуатації профілактики боулінгу в закладі позашкільної освіти м.Шахтарська у творчому об'єднання «Майстерня» протягом цього навчального року для здобувачів освіти були проведені наступні заходи:

1. Профілактичні бесіди «Щасливе дитинство – без насильства», «Безпека дітей в інтернеті» для слухачів вищого рівня навчання.

2.Переглянуто відеоролики «Почниговорити», «Розкажи дорослому, якому довіряєш» для гуртківців другого року навчання.

3. Для маленьких гуртківців проведено гру «Права людини», «Що ж таке дискримінація»

4.Функціонує інформаційний стенд «Стоп, насильство!».

Мета цих заходів - ознайомити дітей з документами, які захищають їх права; з'ясувати основні причини насильства над дітьми в суспільстві, школі, сім'ї та виявлення шляхів його подолання.

Мабуть, радісними є очі дітей, коли у них щасливе дитинство, коли ніщо не пригнічує і не турбує. А сумними – коли діти зазнають страждань, принижень.

На жаль, ми живемо у світі де, існує таке негативне явище, як насилля. Прояви насильства супроводжують людство з давніх - давен. Упродовж тисячоліть одна людина кривдить іншу людину, чинить насильство щодо неї. В Україні відбувається війна, напади на людей, приниження. Ми вже звикли сприймати насильство, як щось неминуче. Але ж прояви насильства порушують права людини, принципи вільного та справедливого існування.

І коли насильство чиниться поруч з нами, чи у нас в домі, в школі, на вулиці, ми можемо зупинити його.

Усі люди різняться між собою. Одні мають білий колір шкіри, інші – чорний або жовтий. Одні люди високі, інші – невисокі. Одні стрункі, інші – повні. Люди звертають увагу на відмінності, але це не означає, що хтось є кращим за інших. Хоча в історії були випадки, коли люди лише через колір шкіри чи соціальне походження принижували інших людей, вважали їх гіршими за себе.

Слово «насильство» може викликати асоціації: негатив, ненависть, агресія, страх, стрес, знущання, побиття, лицемірство, вигнанець, позбавлення тощо.

Є різні види насильства :

Фізичне насильство – удари, кидання в інших різними предметами, штовхання, підніжки, бійки.

Психологічне насильство – залякування, погрози, глузування, приниження, обзивання, образливі й принизливі прізвиська.

Економічне насильство – навмисне пошкодження особистого майна, одягу; вимагання грошей або речей; жебракування, крадіжка.

Шкільне насильство – це те, що стосується твого однокласника або учня твоєї школи: приставання, розповсюдження пліток, побиття; вилучення грошей, речей.

У повсякденному житті ми зустрічаємось із насильством.Діти мають знати які існують види насильства :

- Сексуальнее насильство – протиправне зазіхання одного члена родини на статеву недоторканність іншого члена родини, а також дії сексуального характеру стосовно неповнолітнього члена родини. Поняття "сексуальнее насильство" містить в собі не лише зґвалтування, а й сексуальні домагання, непристойні пропозиції, а також будь-які образливі дії, що мають сексуальний характер;
- Психологічне насильство – насильство, пов’язане з дією одного члена родини на психіку іншого шляхом словесних образ або погроз, переслідування, залякування, якими спеціально створюється емоційна невпевненість, нездатність захистити себе й може заподіюватися або заподіюється шкода психічному здоров’ю;
- Економічне насильство – навмисне позбавлення одним членом родини іншого житла, їжі, одягу й іншого майна або засобу, на які постраждалий має передбачене законом право, що може призвести до його смерті, викликати порушенняфізичногочи психічного здоров’я.

Особливим видом насильства є насильство в сім’ї, яке може поєднувати ознаки всіх вищевказаних вид івнасильства. Разом із тим, воно є чи не найбільш небезпечним, тим, щомає пролонгований характер і тим що людина переживає насильство з боку того, хто за родинним чи сімейним станом мав

би захищати, підтримувати жертву, а не кривдити її. Особливо небезпечний такий вид насильства по відношенню до дітей, оскільки значно деформує особистість дитини та формує озлоблення до оточуючих, стає причиною самогубств.

У конфліктній ситуації агресор завдає шкоду не тільки жертві, а й собі. Він не хоче відповідати за свої вчинки, спеціально заподіює шкоду іншим, тим самим він руйнує своє здоров'я. Адже лють, жорстокість і злість руйнують його нервову систему - і хвороби неминучі.

Люди здавна вчилися уникати насилля, все робити щоб не стати жертвою насилля. І із своїх знань вони складали певні правила - прислів'я та приказки. Це народна мудрість, з них можна черпати добрі поради.

Прислів'я.

- Як ми до людей, так люди до нас.
- Дружба і братство – дорожче багатство.
- У хорошій компанії розуму наберешся, а в поганій – і свій загубиш.
- З ким поведешся, від того й наберешся.
- Згода будує, а незгода руйнує.
- Від сварки до бійки – один крок.
- Правда і в огні не горить, і в воді не тоне.
- Добрі діти на ноги поставлять, а лихі – з ніг звалять.

Тема насилля відображена не тільки у прислів'ях та приказках , а й у казках.

≪Колобок≫: Порушення права на життя. Лісові звірі хотіли з'їсти Колобка.

(У сучасному житті трапляється безліч випадків, коли злочинці позбавляють життя людей, не маючи на це ніякого права.)

≪Івасик-Телесик≫ :Порушення права на життя. Змія хотіла з'їсти Телесика. (Ніхто не має права позбавляти когось життя.)

· ≪Коза-Дереза≫.: Порушення права на житло. Коза оселилася в хатці Зайчика і не пускала його до оселі. (І в реальному житті буває так, що хтось хоче нечесним шляхом заволодіти чужим майном.)

· ≪ Гидке каченя ≫ : Порушення права на сім'ю. Мама Качка не змогла захистити своє каченя від глузувань і навіть прогнала його з дому. (Мама повинна опікуватись своєю дитиною і розв'язувати проблеми її здоров'я, а не покидати її напризволяще.)

Звичайно, дітине хочуть, щоб над ними здійснювалось насильство, але коли це стається діти повинні вміти це зупинити і знати, як діяти.

- Як зупинити насильство і куди потрібно звертатись?»

ЩОБ ВБЕРЕГТИСЬ ВІД НАСИЛЬСТВА ТРЕБА:

Попереджати батьків, куди, з ким ідеш, коли повернешся. Не заходити у підвали, підсобні приміщення, у машини. Якщо десь затримався, передзвонити батькам, попросити, щоб зустріли .Постаратися, щоб маршрут проходив не через ліс, парк.Якщо здалося, що хтось переслідує, перейди на іншу сторону, зайти в магазин, звернутись до дорослих. Якщо зупинили і попросили показати дорогу, постаратися пояснити на словах, не сідаючи у машину.Якщо незнайома людина відрекомендувалась другом батьків, не спішити запрошувати її додому, попросити зачекати їх приходу на вулиці.Якщо при вході у під'їзд помітив незнайомців, зачекай, доки хто-небудь із сусідів не ввійде разом . Не входити в ліфт разом з незнайомими.

На сторожі боротьби з насильством над дітьми стоять батьки, дорослі , світ та держава, які створили закони, які захищають права дітей.1959 р. - Декларація прав дитини .1982 р. - Конвенція ООН про права дитини.1991 р. - Україна підписала Конвенцію ООН про права дитини і зобов'язалася її виконувати. 1991 р. - прийнято Закон України про освіту. 1996 р. - прийнято Конституцію України. 2001 р. - прийнято Закон України «про охорону дитинства».

Якщо дитина стала жертвою насилля, чи свідком потрібно звертатись

- до батьків, класного керівника, шкільного психолога, у службу у справах неповнолітніх, за телефоном 102.

Нажаль, з проявами насильства ми зустрічаємося дуже часто і в громадських місцях і в сім'ях і в наших колективах.

На основі досвіду роботи з сім’ями та безпосередньо з дітьми можна виділити наступні типи жорстокого поводження з дітьми:

- жорстокі фізичні покарання, фізичні знущання, побиття:
- побиття;
- штовхання;
- спроби задушити;
- викручування рук та ін.;
- дитина є свідком знущань над іншими членами сім’ї:
- батько б’є чи ґвалтує матір у присутності дітей;
- "погану" дитину фізично карають у присутності "хорошої" дитини;
- дитина є свідком фізичних знущань над іншою людиною, що не є членом їїродини та ін.;
- сексуальнее насильство, інцест:
- гвалтування;
- нав’язування сексуальних стосунків;
- сексуальні дотики /поцілунки;
- інцест (кровозмішення);
- показ порнографії;
- залученнядитини до виготовленні порнографічного продукту та ін.;
- використанняпривілеївдорослих:
- поводження з дітьми як з рабами чи слугами;
- покарання, поводження, як з підлеглими;
- поводження як зісвоєювласністю;
- відмоваповідомляти про рішення, щостосуютьсявідвідин та опікунства;
- залякування:
- використовуваннясвого росту, розмірів та сили;
- навіювання страху за допомогоюрозповідей, дій, тестів, поглядів;
- крики, стресогеннаповедінка;
- жорстокістьщодоіншихістот;
- погрози:
- кинутидитину;
- самогубства;
- заподіятифізичноїшкоди;
- заподіяти шкоду іншим людям, тваринам, рослинамтощо;
- розлюбитидитину;
- силами зла, щопокараютьдитину та ін.;
- використаннягромадськихустанов:
- загрозапокарання Богом, судом, міліцією, школою, спецшколою, притулком, родичами та психіатричноюлікарнею;
- ізоляція:
- контролювання доступу дитини до інших людей: бабці/дідуся, однолітків, братів/сестер, батька/матері, інших людей;

- контролюванняперебуваннядитини у помешканні, заборона виходити з дому;
- контролюванняспілкуваннядитини з друзями;
- закриваннядитини у коморі, сараїчитуалеті, чи у будь-якомузакритомуприміщеннівдома, в школітощо;
- обмеженняспілкування з дитиною, аж до повногоігнорування у спілкуванні;
- емоційненасильство:
- приниження;
- використанняскарг;
- використаннядітей в якостідовіренихосіб;
- підвищення голосу без вартої на те причини;
- непослідовність;
- присоромленнядитини;
- використаннядітей у конфліктахміж батьками;
- "торгівельна" поведінка одного з батьківщодолюбові до дитини;
- економічненасильство:
- незадоволенняосновних потреб дитини;
- відмовачизволікання у виплатіаліментів;
- повнавідмовадитині в грошах;
- контролюваннядитини за допомогою грошей;
- відмовадитині у підтримці;
- використовуваннядитини як засобу торгу при розлученні;
- нав’язуваннядитиніекономічнообмеженого способу проживання без існуючої для цьогонеобхідності;
- примушуваннядитиниважкопрацювати.

Стаючи в сім’ях жертвами насильства, дітинерідкопокидаютьсім’ї, опиняються на вулиці, де можуть стати об’єктамикупівлі-продажу. В Українівстановиласьдоситьнебезпечнаситуація, пов’язана з поширеннямторгівлі людьми, зокремадітьми. Торгівлядітьми – це складна комплексна проблема, яка, без сумніву, маєнегативнийвплив на неповнолітніх. Потрапивши в ці тенета, дитинастикається з погрозамифізичного, психічного, сексуального насильства, побиттям, зґвалтуванням, а такожрозбещенням, втягненням у злочиннудіяльність, спонуканням до заняттяпроституцією, залученням до праці на виробництвізішкідливимиумовами, вилученняморганів для трансплантації, використанням у жебрацтвітощо. Інодіжорстокеповодження до дітейможевиявлятись в фактах продажу дитини самими батьками абоіншими членами сім’ї .ЗгідноКонвенції ООН про права дитини, яку підписали 189 держав світу, кожнадитинамає право на захиствідусіхвидівсексуальноїексплуатації та насильства. Всідержавиповиннізахищатидітейвідсексуальноїексплуатації та забезпечуватидітям-жертвам фізичну та психологічнуреабілітацію і допомогу в соціальнійреінтеграції.

Фізичні, поведінкові та емоційні наслідки насильства можуть бути різними, в залежності від рівня розвитку, на якому знаходилась дитина, коли відбулось насильство, його жорстокості, стосунків між кривдником і дитиною, терміну, протягом якого відбувалось насильство, та інших факторів в оточенні дитини.Ми гостро реагуємо на біль і образи по відношенню до себе і не замічаємо, як кривдимо інших самі. В цих словах закладені дії, які ведуть до зменшення насильства. Треба навчитися розуміти людей, любити їх, прощати і ставитися до них неупереджено. Нехай вони в чомусь і відрізняються . Треба навчитися розуміти людей і вибачати їм, ставитися до інших так, якби ви хотіли, щоб ставилися до вас.Так, ми мріємо про світ без насильства, жорстокості, але в житті так не завжди буває. Нехай у нашому серці завжди живуть велика любов і доброта, щирість і співчуття, людяність і щедрість.

Література.

1. Відеокурс «Убезпеченідорослі – у безпецідіти» // Режим доступу до ресурсу: https://www.youtube.com/playlist?list=PL3xWargJLrdGCzRiW7HjNxN_AhkqXNG_D.

2. Відеолекція для фахівців «Сексуальненасильство над дітьми: форми та ознаки». Режим доступу до ресурсу: https://www.youtube.com/watch?v=g1xVCWI6xQI&list=PL3xWargJLrdFFcMtvzSpRR8OYUO8LuYRt.

3. Конвенція Ради Європи про захистдітейвідсексуальноїексплуатації та сексуального насильства. Лансаротськаконвенція // Режим доступу до ресурсу: буклет https://rm.coe.int/prems-095619-ukr-2576-lanzaroteconvention-leaflet-web-a5-1-/168096674b, повнаверсіяhttps://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927#Text.

4. Матеріаликампанії «Уважні батьки» // Режим доступу до ресурсу: https://childfund.org.ua/diialnist/kampanii.

5. Матеріаликампанії «Школа безпеки ТЯМ» // Режим доступу до ресурсу: https://childfund.org.ua/diialnist/shkola-bezpeki-tyam.

6. Матеріали проекту Ради Європи «Боротьба за насильством над дітьми в Україні» // Режим доступу до ресурсу: https://www.coe.int/uk/web/kyiv/combating-violence-against-children-inukraine.

7. Сексуальненасильство над дітьми: причини, наслідки, профілактика :інформ.-метод. посібник / Автори-упоряд. Цюман Т. П., Малієнко Ю. М.; Зазаг. ред. Цюман Т. П. – К.: ФОП Пономаренко Я.М. – 2011. – 76 с. – Режим доступу до ресурсу: https://childfund.org.ua/Uploads/Files/books_pdf/Manual_sexual_abuse.pdf.

8. Урок для батьків «Про сексуальненасильство над дітьми». Режим доступу до ресурсу: https://www.youtube.com/watch?v=0KJYrhqfBrk&list=PL3xWargJLrdFFcMtvzSpRR8OYUO8LuYRt&index=2.

9. Формуваннянавичокбезпечноїповедінкидітей. Частина 2. Я вмію себе захистити : метод. посібник / автори-упоряд.: Цюман Т.П., Нагула О.Л.; за заг. ред. Цюман Т.П. - К.: Видавництво: ФОП Буря О.Д., 2017. - 44 с. // Режим доступу до ресурсу: https://childfund.org.ua/publikatsii/metodichniiposibnik-formuvannia-navichok-bezpechЧи завждикожен з нас відчуває межу, де, нібитодомагаючисьсвоїхправ, попираєчужі? А чибагатохтосьогоднізнаєвласні права, права людини, котранародилася і живе на світі?

Цей методико-бібліографічнийматеріал «Подорож з казковими героями до Країни Права» з досвідуроботиЛьвівськоїобласноїбібліотеки для дітейрекомендуємоорганізаторамдитячогочитання, для якихподаєморозробкизаходів, присвяченихКонвенції про права дитини.

Набагатоспокійнішежитисеред людей, якізнають, що «гідністьлюдининедоторкана! Кожналюдина на Землі повинна зустрічатикожнуіншу з повагою, по-братерськи, з розумінням, справедливістю. Тому щокожналюдина – цінність» (ст.1 ізЗагальноїДекларації прав Людини).

Укладачі: Сташко Л. С., Соколова Ю. В.
Відповідальна за випуск: Лугова Л.А.

Додаток.
«Гра «ПРАВА ДИТИНИ»

Ви знаєте, щобуличаси, коли дітейвзагалі не сприймали як людей особливого віку — до них ставилися так, як до дорослих. Минуло не однетисячоліття, покилюдствозрозуміло, щодітипотребуютьвідмінногоставлення.

Лише в XVII-XVШ ст. дітиотрималиналежнуувагу, бораніше вони не малінідитячогоодягу, нідитячихіграшокчикнижок.

У середньовічнійНімеччині слово «дитина» взагалібулосинонімом до слова «дурень». Дітямбуло нелегко - не булозаконів, якіоберігали б їхнєжиття.

Довгі роки найрозумніші і найдобріші люди боролися за права дітейсамотужки, і нарешті, у 1924 році, вони зібралися у містіЖеневі, де прийняли перший документ про потреби дітей - Декларацію прав дитини.

Упродовж XX ст. булоприйнятоцілий ряд документів, спрямованих на захистдітей та дитинства.

Трохиісторії

ООН - міжнароднаорганізація, до якої входить більше, ніж 150 країнсвіту. Вона утворена в 1945 році. Цеорганізація, яка приймаєміжнароднізакони за згодою держав і намагаєтьсяконтролюватиїхдотримання, стежити за безпекою у світі і не допускативійни.

Подивітьсяуважно, скількиправовихдокументівбулоприйнято, щобвиробити та вдосконалити права дитини.

1924 р. - перша Декларація прав дитини

1959 р. - Декларація прав дитини

1982 р. - Конвенція ООН про права дитини.

Зазначимо, що права, викладені в Конвенції ООН, набуваютьсилилише в тих державах, якіпідписалицюКонвенцію і зобов'язалисяїївиконувати. На жаль, сьогодні є країни, в яких права дитинипорушуються.

Наша ж держава прагне, щоб у їїюнихгромадянбулощасливедитинство:

1991 р. - УкраїнапідписалаКонвенцію ООН про права дитини і зобов'язаласяїївиконувати

1991 р. - прийнято Закон України про освіту

1996 р. - прийнятоКонституціюУкраїни

2001 р. - прийнято Закон України «про охоронудитинства».

Цідокументиможнапомістити правовому куточку «Дорослі і діти: особливавідповідальність», або «Я дитина – я людина!», «Право від А до Я», «Право на право».

Звернення:

Дитя моє, права дитини
тимусишвивчитисумлінно.
Це так потрібно, так важливо
напевне знати в нашідні:
коли з тобою справедливо
вчиняють, а коли і ні.

Тож прочитай, завчинапам'ять
Порадь і друзям почитать.
С. Виклюк

Наша держава дбає про дітей, але і в нашійкраїні є випадки, коли порушуються права дитини. Є щебагато проблем і, можливо, частинуїхзможетевирішитиви, коли станете дорослими. Ви щедужеюні, але повинні знати й розумітипроголошені в Конвенції права, братиактивну участь у їхвтіленні в життя.

Такожможназапропонуватинайрізноманітнішіігри.
Наприклад, гра «Веселий м'ячик».

Гру розпочинаємолічилкою:

«Ти котись веселий м'ячик,
Швидше, швидше по руках.
У кого лишивсям'ячик,
Той розказує права»

Запитання до гри:
В якомудокументізафіксованоосновніпринципи прав дитини?
В якомуроці наша держава підписалаКонвенцію про права дитини?
Якийважливий закон прийнялаУкраїна у 2001 році?
Які права дитинивизапам'ятали?
Гра « Поштаказковихгероїв»
Бібліотекаррозпочинаєгрузверненням:

1. «На адресу нашоїбібліотекинадійшлиякісьнезвичнілисти. З вашогодозволу я відкрию один, і ми разом дізнаємось, від кого вони. «Я Зайчисько, я маленький, хатку мав собігарненьку, та прийшла коза рогата, і нема у мене хати. Ой, хутчішдопоможіть, мої права випідкажіть».

З якоїказкицей лист? («Коза-дереза».)
Чиї та які права булипорушені? (Право на родиннуоселю.)
Знайдітьїх і прочитайте в Конвенції про права дитини.

Але ж листів так багато, спробуйтерозібратися з ними в групах, а потімпредставникикожноїгрупиповідомлять нам своївисновки. (Кожнагрупаотримує лист, обговорюєйого та звітує за узгодженою схемою.)

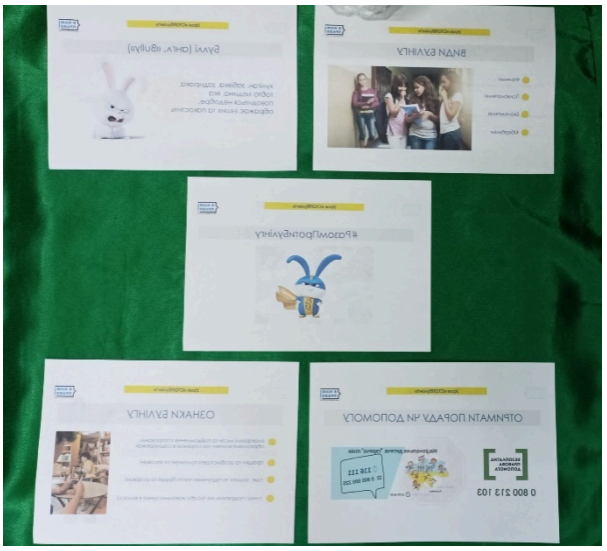
Для листівузятосюжети з казок: «Коза-дереза»; «Колосок»; «Івасик-Телесик»;

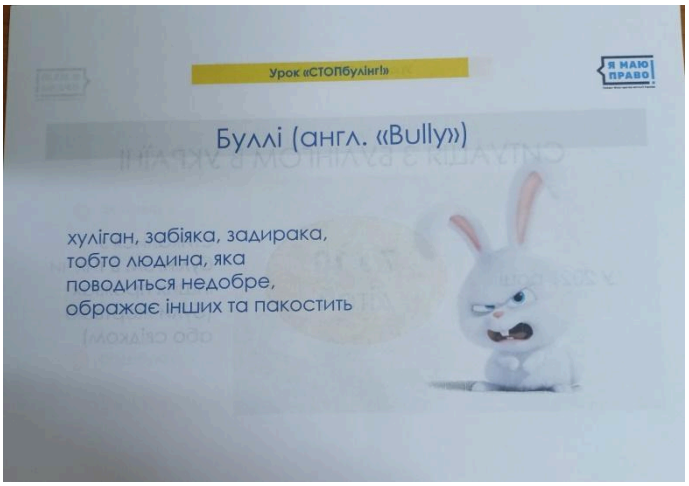
«ПригодиБуратіно»; «Попелюшка»; «Вовк і семеро козенят»; «Гидкекаченя».

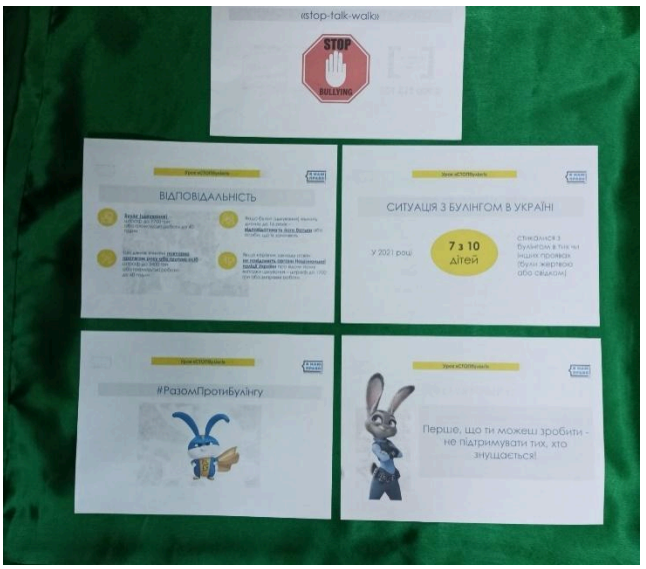
1. Як називаєтьсяосновний документ громадянина ? /паспорт/
2. Який закон вважаєтьсяголовним законом країни ? /Конституція/

*Що ж таке дискримінація ?
* Дискримінація – будь-яка відмінність, виключення, обмеження або перевага, що заперечує або змен... рівне здійснення прав.

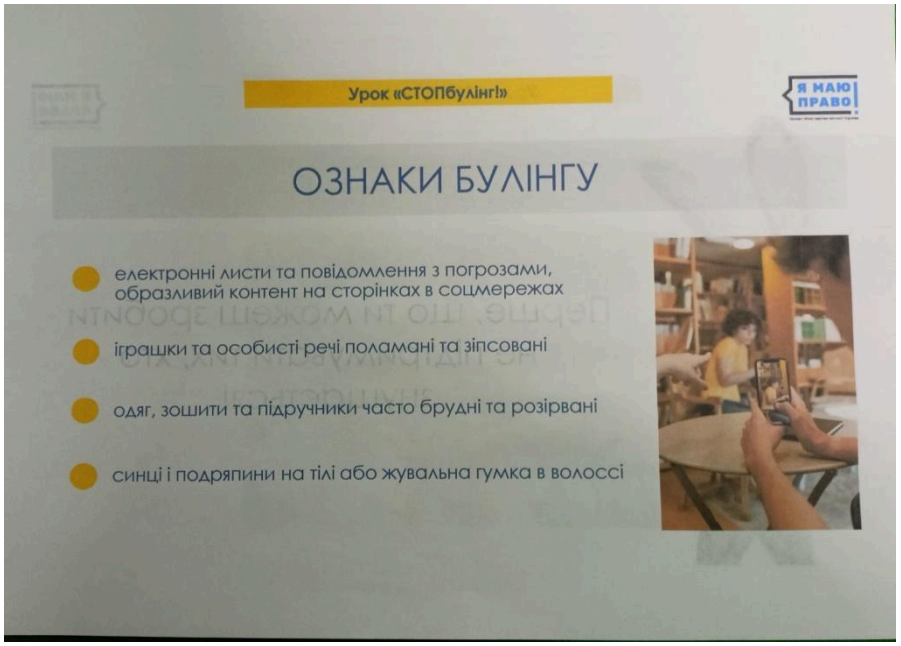

КУДИ ЗВЕРНУТИСЯ У РАЗІ БУЛІНГУ?
НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ
102
НАЦІОНАЛЬНА ДИТЯЧА "ГАРЯЧА ЛІНІЯ"
116 111
ТЕЛЕФОНИ ДОВІРИ
ГАРЯЧА ЛІНІЯ З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ НАСИЛЬСТВУ
116 123
ЦЕНТР НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ
0 800 213 103
НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ
ЮВЕНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ

Урок «СТОПбулінг!»
Я МАЮ ПРАВО
Буллі (англ. «Bully»)
хуліган, забіяка, задирака,
тобто людина, яка
поводиться недобре,
ображає інших та пакостить

«stop-talk-walk»
STOP
BULLYING
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ
СИТУАЦІЯ З БУЛІНГОМ В УКРАЇНІ
У 2021 році
7 з 10
дітей
#РазомПротиБулінгу
Перше, що ти можеш зробити -
не підтримувати тих, хто
знущається!

ПРАВО
ВИДИ БУЛІНГУ
Фізичний
Психологічний
Економічний
Кібербулінг

Урок «СТОПбулінг!»
Я МАЮ ПРАВО
ОЗНАКИ БУЛІНГУ
електронні листи та повідомлення з погрозами,
образливий контент на сторінках в соцмережах
іграшки та особисті речі поламані та зіпсовані
одяг, зошити та підручники часто брудні та розірвані
синці і подряпини на тілі або жувальна гумка в волоссі